

Grandmaster Preparation CALCULATION
Jacob Aagaard

یاکوب آگارد

www.achmazstore.ir

محاسبات در شطرنج

آمادگی برای درجه استادبزرگی

برگردان: مهندس صمد حسن پور

محاسبات در شرطرنج

www.achmazstore.ir

www.achmazstore.ir

- سرشناسه: آگارد، یاکوب، ۱۹۷۳ - م. Aagaard, Jacob -
- عنوان و نام پدیدآورنده: محاسبات در شطرنج: آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی
- / یاکوب آگارد؛ برگردان صمد حسن‌پور. ■ مشخصات نشر: تهران، شاهنگ، ۱۳۹۹.
- مشخصات ظاهری: ۳۲۸ ص. ■ شابک: ۹ - ۲۲۹ - ۱۳۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ■ وضعیت
- فهرست‌نویسی: فیپا ■ یادداشت: عنوان اصلی: Calculation, 2012 ■ عنوان دیگر:
- آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی. ■ موضوع: شطرنج ■ موضوع: Chess ■ موضوع:
- شطرنج - تاکتیک‌ها ■ موضوع: Chess Tactics ■ شناسه افزوده: حسن‌پور، صمد،
- ۱۳۶۵ - ، مترجم ■ رده‌بندی کنگره: ۵ / ۱۴۴۹ GV ■ رده‌بندی دیویی: ۷۹۴/۱۲ ■
- شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۴۳۰۵۵

محاسبات در شطرنج

آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی

یاکوب آگارد

برگردان: مهندس صمد حسن‌پور

www.achmazstore.ir

انتشارات شباهنگ

This is a Persian Translation of
GRANDMASTER PREPARATION
CALCULATION
By Jacob Aagaard
Translated to Persian By :
Samad Hassanpour
Quality Chess
Copyright © 2012 Jacob Aagaard

www.achmazstore.ir

محاسبات در شطرنج

آمادگی برای درجه استادبزرگی

یاکوب آگارد

برگردان : مهندس صمد حسن پور

حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی شهرام فرجی ، مهیار بحرانی

لیتوگرافی فروز ، چاپ نقش ایران ، صحافی آذین

چاپ دوم ۱۴۰۱ ، شمارگان ۵۰۰ نسخه

شابک ۹-۲۲۹-۱۳۰-۶۰۰-۹۷۸

ISBN 978 - 600 - 130 - 229 - 9

همه‌ی حقوق چاپ، نشر و توزیع این اثر محفوظ است.

انتشارات شباهنگ

مرکز پخش خیابان انقلاب ، خیابان شهدای ژاندارمری ، پلاک ۶۰ ، تلفن ۶۶۹۶۴۲۳۵-۶

فروشگاه ۱ خیابان انقلاب ، روبه‌روی دانشگاه تهران ، پلاک ۱۱۹۴ ، تلفن ۶۶۴۹۱۰۹۸

فروشگاه ۲ خیابان انقلاب ، خیابان فروردین ، ساختمان ناشران ، پلاک ۲۷۳ ، تلفن ۶۶۹۵۳۶۰۹-۱۰

فهرست

۷	سخن مترجم	
۹	پیشگفتار	
۱۱	سری کتاب‌های آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی	
۱۳	تمرکز، تمرکز، تمرکز	
۱۹	نظریه محاسبات در ۶۰ ثانیه	
۲۳	فصل ۱ حرکت کاندیدا	
۵۱	فصل ۲ دید ترکیبی	
۸۷	فصل ۳ پیشگیری	
۱۱۱	فصل ۴ مقایسه	
۱۳۳	فصل ۵ حذف‌سازی	
۱۵۷	فصل ۶ حرکت بینابینی	
۱۷۵	فصل ۷ خلاقیت	
۲۱۳	فصل ۸ تله	
۲۳۳	فصل ۹ آزمون‌ها	
۲۶۵	فصل ۱۰ پوزیسیون‌های پیچیده (دشوار)	
۳۱۷	فهرست اسامی	

www.achmazstore.ir

نشانه‌ها

برتری مختصر سفید	$\pm$
برتری مختصر سیاه	$\mp$
برتری سفید	$\pm$
برتری سیاه	$\mp$
برتری قطعی سفید	$+-$
برتری قطعی سیاه	$-+$
وضعیت برابر	$=$
با جبران	$\approx$
ضد حمله	∇
وضعیت مبهم	∞
حرکت اشتباه	$?$
خطای فاحش	$??$
حرکت خوب	$!$
حرکت عالی	$!!$
حرکت جالب توجه	$!?$
حرکت مشکوک	$?!$
کیش	$\dagger$
مات	$\#$
نوبت سفید	$\triangle$
نوبت سیاه	$\blacktriangledown$
هدف تمرین، مقاومت در بازی یا گرفتن تساوی اجباری است.	$\odot$
واریاسیون	var

www.achmazstore.ir

به نام خداوند اندیشه و دانایی

سخن مترجم

جهان مثال درخت است و برگ و میوه زُست
چو برگ و میوه نباشد شجر چه سود کند
مولانا

کتابی که پیش‌رو دارید با عنوان (Calculation) اثر یاکوب آگارد از طرف انجمن شطرنج‌بازان حرفه‌ای (ACP) به‌عنوان کتاب برتر سال ۲۰۱۳ انتخاب شده است.

و اما «همه چیز به محاسبه برمی‌گردد» در یک نگاه کلی پیش‌بینی و آینده‌نگری را محاسبه می‌گویند. نوآموزان در آغاز فراگیری شطرنج، برای اجرای ترکیب‌های ساده به اهمیت محاسبات به‌خوبی واقف می‌شوند. به‌همین روال ترکیب‌های پیچیده‌تر و ادامه‌های تاکتیکی با اهداف مختلف، به محاسبات دقیق و همه‌جانبه‌ای نیاز پیدا می‌کند. تسلط و تمرین در فنون محاسبه، شطرنج‌بازان را در یافتن ادامه صحیح در میان انبوهی از شاخه‌ها و واریاسیون‌های مختلف کمک می‌کند. همچنین در این کتاب رهنمون‌های ارزشمندی هم در وضعیت‌های بوزسیونی و بازی‌های استراتژیک خواهید یافت تا طرح مناسب را برای ادامه خود اتخاذ کنید.

دو نکته برجسته دیگری که در این کتاب به‌چشم می‌خورد نخست مبحث درک شهودی برای یافتن طرح درست است که این روزها به‌شدت در تمامی آثار جدید اساتید بزرگ به آن پرداخته می‌شود. دومین نکته همکاری‌های گسترده یاکوب آگارد با استاد به‌نام شطرنج مارک دوورتسکی می‌باشد که این اثر نیز از این همکاری بی‌نصیب نمانده است. در پایان مطالعه و حل تمرین‌های این کتاب شما «به‌تدریج در سطح یک استادبزرگ، محاسبات را انجام خواهید داد». آن‌چه این کتاب به‌حق، مدعی آن است.

در پاسخ به این پرسش که هدف از ترجمه این اثر چه بوده است باید یادآور شوم که فقط عشق پیشرفت نونهالان این سرزمین و قرارگرفتن آنها در اوج قله‌های این رشته مرا ترغیب کرد تا دست به ترجمه یکی از غنی‌ترین کتاب‌های حال حاضر شطرنج بزنم. خوشبختانه در دهه اخیر، شطرنج کشور ما پله‌های ترقی را به‌سرعت پیموده است و استعدادهای درخشانی همچون پرهام مقصودلو، علیرضا فیروزجا، سید محمدامین طباطبائی و بسیاری استعدادهای دیگر را پرورش داده است که موفق به کسب مدال‌های آسیایی و جهانی شده‌اند.

باید اعتراف کرد که در شطرنج برخلاف اکثر ورزش‌های دیگر سن ورزشکار ملاک نیست، زیرا پرورش ذهن از خردسالی منجر به ادامه این روند در سنین میانسالی نیز خواهد شد، چرا که شطرنج‌بازان نام‌آشنایی همچون آناند، توپالوف، ایوانچوک، گلفاند، اسویدلر و ... در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ سالگی هنوز در اوج شطرنج بازی می‌کنند و از آن‌سو در رده سنی زیر ۲۰ سال نخبه‌های نوظهوری چون پی‌وی، جفری شیونگ، نودیربک عبدواستاروف، نودیربک یاکوبوئف، سرین نیهال و رامش‌بابو پراگناناندا پا به عرصه ظهور نهاده‌اند و در کنار

ستاره‌های یاد شده کشورمان در سطح جهانی دست به مهره شده‌اند.

بدون شک هیچ اثری عاری از عیب و نقص نیست و درباره‌ی این کتاب نیز یقیناً همین گونه است. از این رو در صورتی که در حین مطالعه کتاب با ایراداتی مواجه شدید، این موهبت شما را به جان دل می‌پذیرم که از طریق آدرس ایمیلی که در انتها ثبت شده است با بنده در تماس باشید تا در چاپ‌های بعدی مورد بازبینی قرار گیرد.

لازم به یادآوری است که در متن اصلی کتاب با اشکالاتی در ثبت حرکات برخورد کردم که پس از تماس با نویسنده کتاب و کسب اجازه، آنها را در متن ترجمه اصلاح کردم.

در پایان جا دارد از دوستانی عزیزی که در تکمیل و ترجمه این کتاب بنده را یاری کردند سپاس ویژه‌ای داشته باشم. استاد فیده مازیار باقری دوست‌داشتنی که همواره در ترجمه این کتاب از کمک‌های بی‌دریغ‌اش بهره گرفتم و مربی ارزنده و لایق شطرنج شهر شیروان استاد علی وطن‌دوست که همواره مشوق بنده بوده و تا اتمام ترجمه کتاب همواره با آغوش باز پذیرای این حقیر بودند. خواهرزاده‌های عزیزم علی و پریسا که در بازبینی مجدد کتاب بنده را همراهی کردند و در انتها پدر و مادر گرانقدرم که وجودشان به تنهایی نوای خوش زندگی است.

صمد حسن‌پور

تابستان ۱۳۹۸

Samadhr@gmail.com

www.achmazstore.ir

پیشگفتار

همواره از کتاب‌هایی که تمرین‌هایی چالش‌برانگیز دارند استقبال کرده‌ام. مهم نیست که به چه سطحی در شطرنج برسید، مهم این است که ذهن‌تان را همواره تندوتیز نگه دارید و تا آن‌جا که می‌توانید محاسبات سریع و دقیقی انجام دهید. واضح است که رسیدن به این جایگاه فقط و فقط با تمرین‌های مداوم امکان‌پذیر است.

پس از صحبتی که با مؤلف کتاب «استادبزرگ یاکوب آگارد» داشتم و با اشاره به این که از کتاب قبلی وی با عنوان «تمرین دفاع در شطرنج»^۱ بهره فراوان برده‌ام، وی شروع کرد به ارسال پوزیسیون‌های تمرینی که برخی از آنها در کتاب «معمای شطرنج»^۲ آورده شده است. این کتاب را یاکوب آگارد به همراه جان‌شا^۳ تألیف کرده است و توسط همین انتشارات^۴ به چاپ رسیده است و اکنون در این کتاب گنجانده شده است. در طول سالیان اخیر از مطالعه و حل این پوزیسیون‌ها لذت برده‌ام و آنها را بسیار مفید می‌دانم. مطمئنم با خواندن این کتاب این حس در شما نیز القا خواهد شد. در واقع هیچ مسیر میانبری برای رسیدن به مقام استادبزرگی وجود ندارد اما مسیری شناخته‌شده وجود دارد که بیشتر افراد در طول سالیان آن را پیموده‌اند. اکنون استاد یاکوب آگارد در پیمودن قسمتی از این مسیر شما را همراهی خواهد کرد و امیدوارم شما نیز همسفر خوبی باشید.

بوریس گلفاند^۵ (استادبزرگ)

قهرمان جام جهانی سال ۲۰۰۹

www.achmazstore.ir

و شرکت‌کننده در مسابقات قهرمانی جهان سال ۲۰۱۲

Practical Chess Defence

Chess Puzzle

John Shaw

Quality chess

Boris Gelfand

سری کتاب‌های آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی

از دوران جوانی تا به امروز به‌عنوان مربی شطرنج مشغول به آموزش بوده‌ام. در آن زمان عدم‌رضایت از وضعیت مربیان، مرا به یک بازیکن نیز تبدیل کرد که به موفقیت‌هایی در این زمینه نیز دست یافتم. با این حال همواره بر این باور بودم که سرنوشت من، ماندن در یک سطح نیست. همیشه به نتایج شاگردانم در بازی‌ها بیشتر از نتایج خودم اهمیت می‌دادم؛ همان‌گونه که در همه حال شور و اشتیاق فراوانی برای آموزش شطرنج به دیگران داشته‌ام در حالی که این حس در مورد خودم کمتر بوده است.

در طول سالیان، مهارت‌های لازم برای تبدیل‌شدن به یک مربی درخور و شایسته را در خود پرورش داده‌ام. این بدین معنی است که خود را تبدیل به یک نویسنده کتاب‌های شطرنج کرده‌ام. از لحظه‌ای که در زمینه‌ی کاری‌ام به افتخاراتی دست پیدا کردم شروع به چاپ این سری از کتاب‌ها کردم و اکنون به جایگاهی رسیده است که سالیان سال رؤیای رسیدن به آن را در سر می‌پروراندم.

سری کتاب‌های «آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی»^۱ که شامل پنج جلد می‌باشد هیچ‌گونه گشایشی در آنها آموزش داده نشده است اما هدف مشخصی دارد. یک استادبزرگ هرگز در خلأ بازی نمی‌کند و بازی وی چیزی فراتر از آماده‌سازی گشایش، شهود تصادفی و یا حتی محاسبات تصادفی است. قوانین و روش‌هایی وجود دارند که در طول دهه‌ها موفق‌بودن خود را به اثبات رسانده‌اند و این روند در آینده به‌همین روش ادامه خواهد داشت. یکی از اهداف من از پروژه فعلی این است که این شناخت کلاسیک از شطرنج را با ایده‌های خودم ادغام و یک طرح آموزشی به‌ارزش برای بازیکنان علاقه‌مند ایجاد کنم.

www.achmazstore.ir

این پروژه‌ای است که مشتاقانه در طول زندگی حرفه‌ای‌ام در پیش گرفته‌ام. امیدوارم که خواننده محترم پیشاپیش بابت اشتباهات احتمالی عذر مرا بپذیرد. این کتاب و کتاب‌های دیگر حاصل تجربیات کاری با نزدیک به یک‌هزار شطرنجباز در طول سالیان دراز است؛ از دخترانم گرفته که تازه نحوه گرفتن مهره حریف را یادگرفته‌اند تا دوستانی که در مسابقات قهرمانی جهان شرکت داشته‌اند. بنابراین سعی کنید با پرسش و پاسخ مطالبی که عنوان می‌کنم، فهم و ادراک خود را از شطرنج گسترش دهید.

زمانی که جوان بودم هیچ‌گونه دسترسی به آموزش کلاسیک شطرنج نداشتم. بیشتر اساتیدبزرگ دیگر نیز همین وضعیت را داشتند. امید من آن است که این سری کتاب‌ها به شما کمک کنند که این تصویر را عوض کنید؛ همان‌گونه که کتاب‌های مارک دوورتسکی^۲ و سری نه جلدی آرتور یوسوپوف^۳ تحت عنوان «مقدمات شطرنج، فراسوی پایه و استادی»^۴ روشی ساختاری و روشن برای پیشرفت نوآموزان و آماتورها تدارک دیده‌اند.

-
1. Grandmaster Preparation
 2. Mark Dvoretsky
 3. Artur Yusupov
 4. Fundamentals, Beyond the Basics and Mastery

هدف نهایی این سری از کتاب‌ها آن است تا برای اشخاصی که دسترسی به یک مربی مناسب ندارند راهی را نشان دهد تا شطرنج را در سطح یک استادبزرگ بازی کنند. بنده شخصاً با اساتید بزرگی کار کرده‌ام که به نوعی در درک صحیح از شطرنج مشکل داشته‌اند. واضح است که این‌گونه افراد از جنبه‌های دیگر در بازی از حریفان خود پیشی گرفته‌اند ولی در طول زمان ضعف آنها برای حریف آشکار و نتایج آنها به‌طور معمول دستخوش تغییر شده است. این سری کتاب‌ها برای این‌گونه افراد نیز مفید خواهد بود.

یاکوب آگار
گلاسکو ۲۰۱۲

www.achmazstore.ir

یاکوب آگارد استادبزرگ اسکاتلندی سال‌هاست به‌عنوان مربی ارشد فیده و نویسنده کتاب‌های شطرنج مشغول به فعالیت است. وی تنها نویسنده‌ای است که چهار بار عنوان نویسنده‌ی برتر کتاب‌های شطرنج را به‌خود اختصاص داده است. کتاب حاضر از سری کتاب‌های آمادگی برای درجه‌ی استادبزرگی است که عنوان کتاب برتر سال ۲۰۱۳ را از سوی انجمن شطرنج‌بازان حرفه‌ای ACP به‌خود اختصاص داده است. تمرکز نویسنده در این کتاب بر روی ۸ تاکتیک محاسباتی «حرکت کاندیدا»، «دید

ترکیبی»، «پیشگیری»، «مقایسه»، «حذف‌سازی»، «حرکات بینابینی»، «خلاقیات» و «تله» می‌باشد که هر کدام در فصلی جداگانه به آموزش آنالیز و حل تمرین‌ها پرداخته است. روش صحیح محاسبات کلید اصلی دستیابی به نتیجه دلخواه خود در بازی خواهید رسید. از سوی دیگر درست این تاکتیک‌ها یقیناً به نتیجه‌ی دلخواه خود در بازی خواهید رسید. از سوی دیگر در صورتی که این مهارت را به‌درستی فرا نگیرید، محاسبات می‌تواند برای شما دشوار و اسفناک باشد. یک شطرنج‌باز در سطح حرفه‌ای هزاره عواقب آخرین حرکت حریف را محاسبه می‌کند، بین حرکات اجباری و غیراجباری تفاوت قائل می‌شود و مهارت دیداری به او کمک می‌کند تا واریانس‌های مختلف را عمیق‌تر محاسبه کند. در هنگام محاسبه و یا در جست‌وجوی حرکت کاندیدا بایستی برای محاسبات خود هدف داشته باشید که این هدف واقع‌بینانه و در راستای منطق پوزیسیون جاری باشد. این کتاب نیز سعی بر آن دارد تا با استفاده از آموزش و تقویت تاکتیک‌های مختلف محاسباتی، بهترین حرکات و واریانس‌ها را در پوزیسیون‌های مختلف به خواننده منتقل سازد. امیدواریم در هر سطحی که قرار دارید با مطالعه‌ی دقیق و حل تمرین‌ها شاهد حضور شما در سطوح بالاتر باشیم.

شارات شباهنگ

برای مشاهده قیمت به روز این کتاب به سایت
achmazstore.ir مراجعه نمایید.

w.shabahangbook.com

ISBN 978-600-130-229-9

9 786001 302299

shabahangbook.com

shabahang_pub

shabahang_books

info@shabahangbook.com